

Pràctiques externes en infància i salut

2012/2013

Codi: 101771

Crèdits ECTS: 12

Titulació	Pla	Tipus	Curs	Semestre
2500891 Graduat en Infermeria	830 Graduat en Infermeria	OT	0	0

Professor de contacte

Nom: Rafaela Blanco Sánchez

Correu electrònic: Rafaela.Blanco@uab.cat

Utilització d'idiomes

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Algun grup íntegre en anglès: No

Algun grup íntegre en català: Sí

Algun grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

L'estudiant ha d'haver assistit a la sessió de Prevenció de Riscos, superant l'examen de coneixements sobre la mateixa, que s'imparteix durant el primer semestre de segon curs.

De la mateixa manera, és requisit assistir a la consulta de medicina preventiva per a la realització de la prova de la tuberculina.

Prèviament és molt recomanable haver realitzat els pràcticums de l'I al IX

L'estudiant ha d'haver assistit a la sessió de Prevenció de Riscos, superant l'examen de coneixements sobre la mateixa, que s'imparteix durant el primer semestre de segon curs. De la mateixa manera, és requisit assistir a la consulta de medicina preventiva per a la realització de la prova de la tuberculina. Prèviament es recomana haver realitzat els pràcticums VIII i IX.

Objectius

Formant part de la matèria Infància i salut (21 ECTS), les Pràctiques externes es duran a terme durant el 2n. Semestre de 4 art. Curs. Es tracta d'una assignatura de **dotze** crèdits ECTS, de caràcter optatiu.

OBJECTIU GENERAL

Les Pràctiques externes han de permetre l'estudiant integrar i aplicar els continguts treballats en les diferents assignatures, incorporant nous coneixements, habilitats i actituds a través del contacte real amb la professió infermera i la seva complexitat.

OBJECTIUS ESPECÍFICS

Permetre l'estudiant aprofundir en les cures a la infància i adolescència dels nens ingressats en unitats de pediatria, i en aquelles que la infermera presta dins de l'àmbit hospitalari i iniciar-se en aquelles cures que es donen en serveis assistencials d'alta complexitat.

Treballar el procés d'atenció d'infermeria com a metodologia científica de resolució de problemes amb el model conceptual de Virgínia Henderson.

Desenvolupar les dues dimensions del rol professional, el rol de col·laboració i el rol autònom, conscienciant-se de la importància d'aquest últim.

Prestar una atenció sanitària adient a les necessitats de salut, garantint unes cures infermeres de qualitat,

dirigida al nen i la família, amb una visió integral que contempli les vessants biològica, psicològica i social del nen i de la seva família.

Desenvolupar habilitats comunicatives amb el nen cuidat, la seva família i l'equip de treball.

Competències

- Basar les intervencions infermeres en l'evidència científica i en els mitjans disponibles.
- Col·laborar i integrar-se en grups i equips de treball.
- Expressar-se de manera fluida, coherent i adequada a les normes establertes, tant oralment com per escrit.
- Identificar, analitzar i prendre l'opció resolutiva més adequada per donar resposta als problemes de l'àmbit professional, de manera eficient i eficaç.
- Oferir una atenció sanitària tècnica i professional adequada a les necessitats de salut de les persones ateses, d'acord amb l'estat de desenvolupament dels coneixements científics de cada moment i amb els nivells de qualitat i seguretat que s'estableixen a les normes legals i deontològiques aplicables.
- Planificar i dur a terme cures infermeres dirigides a persones, famílies o a grups, orientades als resultats en salut, i avaluar-ne l'impacte a través de guies de pràctica clínica i assistencial que descriuen els processos pels quals es diagnostica, tracta o cuida un problema de salut.

Resultats d'aprenentatge

1. Identificar, analitzar i prendre l'opció resolutiva més adequada per donar resposta als problemes de l'àmbit professional, de manera eficient i eficaç.
2. Aplicar la metodologia infermera en l'atenció professional segons les necessitats de salut d'infantil.
3. Argumentar les intervencions infermeres en salut infantil a partir d'articles originals i/o aportacions d'experts.
4. Col·laborar i integrar-se en grups i equips de treball.
5. Descriure les intervencions infermeres per acompanyar la família com a unitat bàsica en la salut infantil.
6. Expressar-se de manera fluida, coherent i adequada a les normes establertes, tant oralment com per escrit.
7. Planificar cures infermeres dirigides a grups: salut escolar.
8. Planificar cures infermeres dirigides a la infantesa i a la família.

Continguts

Introducció.

El fil conductor de tota l'assignatura serà avaluar les competències finalistes infermeres. Per fer-ho es pren com a referent els nivells competencials que va definir Patrícia Benner (1987), després d'estudiar la pràctica assistencial d'infermeres expertes i novells que ella va entrevistar per a estudiar les diferències d'una mateixa contingència clínica tot seguint el model d'adquisició d'habilitats de Dreyfus & Dreyfus (1979; 1982).

Aquest model es va desenvolupar en el mar del programa d'investigació en intel·ligència artificial de la universitat de Berkley a Califòrnia, es basava en l'estudi dels jugadors d'escacs i de pilots d'aviació, i va concloure descrivint el procés evolutiu que se segueix fins arribar a l'expertesa. En primer lloc s'apliquen els coneixements teòrics, i, en segon, l'anàlisi i la discriminació de les experiències viscudes.

Segon Juvé, et al (2007) les peculiaritats d'aquest model són:

- L'adquisició d'expertesa és un procés.
- La consecució d'un nivell determinat de competència depèn de les característiques individuals i del context.
- No tothom pot arribar a ser un expert.
- Als nivells més alts d'expertesa sols s'hi arriba amb una pràctica continuada i reflexiva.
- La distribució de l'expertesa en la població professional, acostuma a seguir una corba normal.

El model descriu cinc models d'expertesa: Aprenent, principiant, competent, eficient i expert que es relacionen amb quatre àrees d'aprenentatge relacionades amb la teoria del desenvolupament, que tenen una funció hipotètica d'identificació dels nivells de desenvolupament de la competència i la identitat professional. (Rauner 2007).

Per la seva part, Benner considera que és a la pràctica que les infermeres adquireixen una saviesa clínica con un conglomerat de sabers pràctics elementals i de coneixements teòrics no depurats. Aquesta saviesa passa pel procés "de principiant a expert" de Dreyfus & Dreyfus:

Principiant. En no tenir experiència de les situacions que se li presenten, la infermera actua amb rigidesa, de manera mecànica i molt pendent de les normes. No sap actuar dins de l'imprevist "la conducta marcada per les normes, típica d'un principiant és extremadament limitada i inflexible. El nucli de la dificultat està en el fet, que atès que no té experiència de la conjuntura o situació que afronta, és necessari donar-li unes directrius que encaminin la seva actuació" (Benner, 1987). Els estudiants d'infermeria quan arriben al servei de practiques que se situen dins d'aquesta categoria, encara que no es pot limitar aquesta competència als estudiants, aquesta autora considera que, tota infermera que passa a un nou servei del qual no té experiència pràctica es veu obligada a retrocedir a aquesta categoria fins que no hi estigui familiaritzada. (Cònsul M. 2010). Es pretén que en finalitzar el període de pràctiques externes l'estudiant pugui demostrar les competències d'una infermera principiant.

Continguts de les competències finalistes que s'han de dur a terme a les pràctiques clíniques externes en la infància i l'adolescència.

Tenir cura:

Per tenir cura dels infants els/les estudiants/es hauran de realitzar les següents activitats:

Establir una relació terapèutica i ser-hi present.

Adequar les actuacions als principis bioètics.

Preservar la dignitat, la confidencialitat i la intimitat, malgrat les limitacions estructurals i organitzatives.

Suplir, ajudar o supervisar el malalt en la realització d'activitats que contribueixen a mantenir o millorar el seu estat de salut (o a una mort digna).

Proporcionar informació i suport emocional.

Facilitar el procés d'adaptació/ Afrontament:

Valorar l'estat dels recursos del malalt i de la seva família per afrontar el procés.

Facilitar una interpretació adequada del seu estat (adaptat a la seva edat) i proporcionar pautes explicatives que afavoreixin recuperar la sensació de control de la situació.

Influir en la aptitud del malalt per recuperar-se i respondre a les teràpies. Ensenyar el pacient i a la seva família a realitzar les activitats terapèutiques prescrites que pugui dur a terme ell mateix.

Valorar l'estat i els recursos de la família/cuidador per afrontar el procés. Ensenyar a la família/cuidador a realitzar les activitats terapèutiques prescrites que pugui dur a terme.

Influir en la aptitud i actitud de la família/cuidador per afrontar el procés. Ensenyar a la família/cuidador a realitzar les activitats terapèutiques prescrites que pugui dur a terme.

Valorar, diagnosticar i abordar situacions canviants en nens malalts ingressats:

Identificar l'estat basal del malalt i planificar les cures adients.

Identificar canvis significatius en l'estat del malalt i actuar en conseqüència.

Identificar precoçment senyals d'alarma: previsió de complicacions abans que es confirmin clarament les

manifestacions.

Identificar i executar correctament, i a temps, actuacions en casos d'extrema urgència amb risc per a la vida del malalt o en el cas d'una crisi o complicació greu sobtada, fins a l'arribada del metge o metgessa.

Preparar amb antelació i aborda de forma ordenada i eficient el desenvolupament de situacions greus o d'alta intensitat de cures gairebé simultànies o en cadena en diferents malalts.

Ajudar al pacient de (0-18 anys) i/o a la seva família a complir amb el tractament i fer-lo participar:

Realitzar de forma adequada procediments bàsics.

Realitzar de forma adequada procediments complexos.

Realitzar de forma adequada procediments d'alta complexitat, /o, Realitzar de forma adequada procediments en situacions complexes /o, Administrar de manera correcta multiteràpia d'alt risc simultàniament en diferents malalts.

Administrar de manera correcta i segura els medicaments.

Realitzar correctament les cures associades a l'administració de medicaments.

Contribuir a garantir la seguretat i el procés assistencial:

Prevenir lesions i/o abordar adequadament les respostes emocionals que posen en perill la seguretat del pacient o d'altres al seu voltant.

Utilitzar la documentació necessària i complir adequadament els registres d'infermeria.

Modificar els plans de cures i/o els plans terapèutics segons l'estat del pacient i la seva edat, i actuar en conseqüència.

Comunicar-se amb la infermera i el metge per suggerir, obtenir o pactar modificacions del pla terapèutic més adient a l'estat del pacient.

Organitzar, planificar i coordinar les necessitats d'atenció de múltiples pacients simultàniament. Comunicar-se amb els serveis de suport per adequar les intervencions clíniques a l'estat del pacient.

Treballar en equips i adaptar-se a un entorn canviant:

Crear cohesió i facilitar el treball en equip, dins l'equip d'infermeria. Delegar tasques al personal auxiliar o de suport partint de: les normatives assistencials, el pacte en el servei i la valoració de la capacitat per a la realització d'aquestes tasques. Crear cohesió i facilitar el treball en equip, amb diferents professionals de múltiples disciplines. Participar en el procés d'aprenentatge propi, i dels membres de l'equip.

Un altre fil conductor metodològic de tota l'assignatura serà la **realització i l'aplicació del procés d'atenció d'infermeria** com a metodologia científica de resolució de problemes, amb el marc del **model conceptual de Virgínia Henderson**, amb la finalitat de desenvolupar el rol de col·laboració i el rol autònom infermer. Es durà a terme amb nens i adolescents amb problemes de salut ingressats en unitats de pediatria.

Procés d'atenció d'infermeria amb el model de Virgínia Henderson: **VALORACIÓ de les necessitat que presentin els nens atesos.**

Recollida de dades: objectives i subjectives.

Mètodes: observació, entrevista, examen físic (inspecció, palpació, percussió, auscultació, mesures amb escales clinimètriques).

Manifestacions d'independència (normalitat).

Manifestacions de dependència. Àrees de dependència: manca de coneixements, manca de força, manca

de voluntat.

Organització de les dades. Registre de dades. DIAGNÒSTIC:

a) Diagnòstics infermers

Judici clínic sobre la resposta d'un individu, família o comunitat en front a processos vitals o problemes de salut reals o potencials. Els diagnòstics infermers proporcionen la base per a la selecció de l'actuació infermera destinada a aconseguir objectius dels quals la infermera n'és responsable. (NANDA 1990). Situacions que la infermera identifica, valida i tracta de forma independent. **D. Reals. D. De Risc. D. de Salut.**

b) Problemes de col·laboració

Problemes susceptibles de ser tractats en col·laboració d'altres professionals. Situacions relacionades amb la patologia. Cures infermeres de vigilància de la persona afectada per un problema de salut. Aplicació d'ordres mèdiques com ara la medicació o altres tractaments, proves diagnòstiques.

Problema Real (PI). Complicacions Potencials (CP)

PLANIFICACIÓ:

a) Formulació d'objectius amb criteris de resultats per poder mesurar la seva consecució.

b) Intervencions /activitats.

EXECUCIÓ: Preparació. Realització. Registre.

AVALUACIÓ: Avaluació dels resultats i de les intervencions i nova valoració si s'escau i presa de decisions.

Metodologia

Les pràctiques externes donen l'oportunitat a l'estudiant de desenvolupar coneixements, habilitats, actituds i valors en un àmbit professional real i complex i acompanyat sempre d'un professional d'infermeria. Consten d'una estada de cinc setmanes en un servei d'hospitalització adient a les necessitats de formació i durant les quals cada estudiant tindrà assignat una infermera de la unitat on realitza les pràctiques que vetlla i guia el seu procés d'aprenentatge de forma individualitzada i continuada.

Els torns i horaris queden determinats, majoritàriament, de la següent manera:

a- Dilluns, dimecres i divendres de 8 a 20 hores

b- Dimarts, dijous i dissabtes de 8 a 20 hores

c- de dilluns a divendres de 8 a 15 hores (matí). I de 15 a 22 hores (tarda)

Aquests horaris poden ser modificats en funció de les necessitats dels serveis o dels centres.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Activitats d'avaluació	5	0,2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
Tipus: Supervisades			

Pràctiques externes: pràctiques tutelades	120	4,8	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
Tipus: Autònomes			
Diari d'aprenentatge reflexiu	170	6,8	2, 3, 5, 6, 7, 8

Avaluació

La qualificació final de l'assignatura correspon a la mitja ponderada de la nota de les pràctiques clíniques externes (PCE), i l'obtenguda de la elaboració del diari d'aprenentatge reflexiu.

Avaluació formativa. Pràctiques Externes (PE) (60%):

Al llarg del període, aproximadament a la meitat del període, la professora responsable, juntament amb la infermera, farà un resum de la informació obtinguda fins el moment i la comentarà amb l'estudiant. En aquesta avaluació, de caràcter formatiu, es treballarà el nivell d'assoliment dels objectius proposats, els punts forts a destacar i els punts febles a millorar amb les recomanacions pertinents. De la mateixa manera, l'estudiant farà la seva autoavaluació i la comentarà amb la professora.

En finalitzar el període de pràctiques clíniques, la infermera complimentarà un informe final sobre les competències assolides per l'estudiant. De la mateixa manera, en finalitzar el període, l'estudiant farà la seva autoavaluació i la comentarà amb la infermera i la professora.

L'assistència és obligatòria en la totalitat de les hores programades i en el torn i horari assignat.

Aquelles faltes d'assistència **justificades** hauran de recuperar-se **dins del període de pràctiques** clíniques programades prèvia autorització de la professora responsable i del servei de pràctiques.

També es tindrà en compte la capacitat de treball en grup, el respecte a la pluralitat de idees, persones i situacions i integrar-se a l'equip assistencial.

Avaluació sumativa (40%). Diari d'aprenentatge reflexiu.

Avaluació continuada i formativa al llarg de les pràctiques externes. S'avaluarà l'elaboració, presentació i discussió d'aquelles activitats setmanals requerides que sorgeixen dins del context de la pràctica clínica. Es valorarà la fonamentació dels treballs, les evidències que sustenten les aportacions, la bibliografia utilitzada i l'expressió fluida, coherent i adient de forma escrita.

Avaluació sumativa. L'últim dia de les sessions l'estudiant lliurarà en format paper i en format electrònic a través del campus virtual, les activitats corresponents al diari d'aprenentatge reflexiu. La realització i el lliurament d'aquest treball és obligatori. La no presentació del mateix repercuteix negativament en l'avaluació.

Obtenció de la qualificació final

Per aprovar l'assignatura cal tenir aprovades les dues parts de l'assignatura amb una nota mínima de 5.

Suspens : De 0 a 4.9

Aprovat: De 5.0 a 6.9

Notable: De 7.0 a 8.9

Excel·lent: De 9.0 a 10

M.d'Honor: De 9.0 a 10.

Casos Particulars

El tractament de casos particulars es valorarà a la comissió conformada a tal efecte.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Diari d'aprenentatge reflexiu	40%	1	0,04	2, 3, 5, 6, 7, 8
Pràctica clínica: pràctica tutelada	60%	4	0,16	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8

Bibliografia

En consonància amb la metodologia utilitzada de l'Aprenentatge Basat en Problemes (ABP) i, donat que una de les competències generals que es pretén que adquireixi l'estudiant és la de desenvolupar estratègies per a un aprenentatge autònom, no s'especifica bibliografia. L'estudiant ha de fer-se competent en la cerca i gestió de la informació. **Només s'adjunta la bibliografia utilitzada a l' introducció.**

Benner P. Práctica progresiva en enfermería. Manual de comportamiento profesional. Enfermería y Sociedad. Barcelona: Grijalbo; 1987.

Dreyfus HL. What computer can't do: the limits of artificial intelligence. New York: Harper & Row; 1979.

Dreyfus SE "Formal models vs. Humans situational understanding: inherent limitations on the modeling of business expertise". Office: Technology and People. 1982; 1:133-155.

Juvé M.E., Huguet M, Monterde D, Sanmartín MJ, Cuevas B et al (2007 a). Marco teórico y conceptual para la definición y evaluación de competencias del profesional de enfermería en el ámbito hospitalario. Nursing 2007; 25(4):56-61.

Rauner F. El conocimiento práctico y la competencia de acción en la profesión. Revista Europea de Formación Profesional. 2007; 40:59-73.

Cònsul i Giribet, Maria. Ensenyar i aprendre infermeria amb un currículum integrat per mitjà de l'aprenentatge basat en problemes. El cas de l'escola universitària d'infermeria Vall d'Hebron. Tesis doctoral. Facultat de Pedagogia -Departament de Didàctica i Organització Educativa. Barcelona: Universitat de Barcelona; 2010.